

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XXI. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. VI
21

Passionem Christi deuote recollere, predestinationis esse indicium.

Mariam venerari quam sit bonum signum.

signum predestinationis est, ad passionem & mortem Christi, & ad beatam Virginem Mariam deuotio: pura vt libenter passionem Christi recollas, vel saltem cum gemitu eius sis memor, Suauē quoque & desideratum sit tibi de hac cogitare, audire & loqui. Suauē sit tibi eandem venerari, meditari, & honorem ei orando, & gratias agendo exhibere. Beatissimam quoque virginem Mariam quotidie salutare, diligere, & venerari euident futurę gratiæ, misericordiæque apud Christum inueniendę est indicium. Non enim sicut non remuneratum Deus, quicquid vel suę passioni, vel eius in honore oblatum fuerit matri. Imo & misericordissima Dei mater sciens propter peccatores ad hanc gloriam & dignitatis præminentiam se venisse, non potest non precibus suis nunquam repellendis apud filium suum mortalibus, maxime autem sibi deuotis succurrere, & misericordiam obtinere. Videte nunc filij absque dissimulatione, quę in vobis ex signis huiusmodi insunt, & pro his, quę vobis non insunt, pariter Domino supplicetis misericordissimo nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA XXI. POST DOMINICAM S. Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Ephesios VI.

Confortamini in Domino & in potentia virtutis eius. Induite armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli: quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi retores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitie in caelestibus. Propterea accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perficite stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & indui lorica muniti, & caleati pedes in preparationem Euangelij pacis. In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extingueri. Et galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Postquam Ephesios multa instructione Paulus docuerat, tandem opus erat illos quoque erudire, quomodo contra aduersarium excitareretur, & se pararent ad pugnam. Et qui inter illos suis viribus bonum se posse operari putauerant, nunc & voluntatem bonam & conatum, & vires à Deo intelligerent postulanda. Dicit igitur: Confortamini, hoc est, efficiamini fortes contra aduersarij insultus, impugnationesque omnes: idque non in viribus vestris, sed in Domino, hoc est, eo fidei respectu, quo ad Dominum confugiatis, eredentes eundem esse Dominum vestrum Omnipotentem, qui adesse & protegere vos velit. In hoc Domino confortamini, & in potentia virtutis eius, quę ab illo procedit, cuique nemo potest resistere. Induite vos armaturam Dei. Induamini armis omnibus, quibus militatur Deo. Roborate animarum vestrarum vires virtutibus, quę contra diabolum arma sunt precipua, vt possitis stare, hoc est, resistere perseveranter, ac pręualere aduersus insidias, fraudes, dolos, tentamentaque diaboli, quod haudquaquam pote-

Iob 9. 4.
Psalm. 75.
Sapient. 11.
Nero. 49.

potestis, nisi Dei auxilio, & liberi arbitrij exercitio suffulti. Sola enim gratia, aut solo arbitrio nemo diabolo resistit. Neque enim nobis sola hæc est colluctatio, nec ea præcipua est, quæ est aduersus carnem & sanguinem, aduersus homines carnales, fragilesque, nec solum contra vitia carnis nobis pugnandum est, sed potius aduersus principes & potestates tenebrarum harum, contra angelos apostatas de ordinibus & sedibus principatum ac potestatum excidentis: aut contra reprobos illos spiritus, qui tanquam nequiores minoribus alijs principantur & præsumunt: aduersus mundi rectores tenebrarum harum, id est, qui sunt principes mundi huius, mundanorum scilicet hominum, iuxta intellectum quem Dominus significare volebat dicens: iam princeps huius mundi eijcietur foras. Diabolus itaque rector est ^{ioan. 12.} ac princeps seruatorum suorum, impiorum hominum scilicet, quos captiuos in peccatis & in tenebris vitiorum detinet, quotquot illius obediunt voluntati. Hi enim tenebræ sunt mundi, sicut quibusdam dicit Apostolus: *Fuisti aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.* Quando eratis (inquit) impij sub iugo & dominio diaboli, fuistis tenebræ: nunc verò diaboli iugo contrito, postquam Deo estis filij, per adoptionem facti, estis lux & filij lucis in Domino. Contra rectores itaque mundi tenebrarum harum, nobis decertandum est, & contra spiritalia nequitie in caelestibus, contra dæmonum agmina nequitie plena in aere illo caliginoso. Vult itaque Apostolus dicere: Tametsi nos homines persequantur, si occidant, rapiantque nobis bona & famam, non tamen nobis contra homines esse pugnandum, sed vigilandum potissime contra principes horum malorum, contra malignos spiritus, qui intus nos persequuntur, & capere moluntur. Propterea quosdam infirmos infligant, fallunt, seducuntque ad mala. Hi sunt, qui nos impugnant per seipsum & per homines, vt ad iram, inuidiam, odium, desperationem, aliaque id genus peccata quacunque nos præcipitent. Contra aduersarios igitur interiores multo diligentiori studio est vigilandum, satagendumque, vt illos quam vt exteriores vincamus persecutores. Hi enim non repugnando, nec mala retaliando vincuntur, sed cedendo, sustinendo, se humiliando, diligendo, atque benefaciendo placantur. Eisdem autem armis, hoc est, eisdem virtutibus vincitur diabolus, placatur etiam homo. Est autem nihilo minus aduertendum, neque hominem, neque diabolum posse aliquid aduersum nos, nisi Deo id permittente, vt manifestum apparuit in Iob, quem diabolus non potuit lædere, neque in rebus, neque in corpore, nisi data sibi facultate à Deo. Quapropter ad impatientiam nemo sub onere aut molestia, nemo tentationum importunitate ad desperationem, nemo denique ad iram aut vindictæ appetitum permoueatur, sed resignatum Deo debet homo habere animum, cuius amore & quamimmo ferat, quod alioqui grauate esset laturus, aduersarioque cuius mente responderet: *Non haberes aduersus me potestatem ullam, nisi datum tibi esset de super.*

Hæc fides, hæc resignatio animi, qua de manu Domini tam mala, quam bona recipiantur, est victoria, qua vincit mundum & diabolum. Sequitur: *Propterea accipite armaturam Dei, qua solet Deus suos armari seruos. Nec hostibus cedatis, aut fugiatis, sed munite vos armis, quibus possitis hostibus resistere in die malo, & in hora tentationis, qua vos malum impugnat.* ^{1. Ioan. 5.}

RRRR 4 aut in

Tenebræ mundi huius qui sunt. Ephes. 5.

Hostes tam exteriores quam interiores, quibus vincendi sunt armis.

Iob. 1. & 2.

Resignatio homini necebitur, qua.

Ioan. 5.

Hæc fides diabolum, mundum, que vincitur, qua. Iob. 1.

1. Ioan. 5.

T. VI
21

aut in die malo, quo viget malicia vos impugnans, & vt possitis in omnibus perfecti stare, tam inter prospera, quam inter aduersa, ne vos prospera extollant, nec deiiciant vos molesta. State igitur succincti lumbos vestros cingulo castitatis. In his enim viget viris luxuria. Propterea Dominus dicit: *Sint lumbi vestri praecincti.* State succincti lumbos vestros in veritate. Estote casti, non tantum in oculis hominum, sed in oculis etiam Dei, & indui lorica iustitiae bonarum actionum, & calceati, hoc est, calceis indui pedes. Per pedes significantur affectus, quos munire decet, ne terrena tangant, aut terra inquinentur. Vt sitis, inquit, praeparati, expediti, ac idonei, ad annu- ciandam gratiam Evangelicae pacis. In omnibus sumentes scutum fidei, hoc est, pro scuto sic vobis fides catholica, in quo possitis scuto tela nequissimi ignea extinguere, hoc est, quo possitis vehementes tentationes ac impetu- osas diaboli vincere aut reddere inanes. Et galeam salutis assumite (quae est spes aeternorum bonorum) qua omnia contemptis terrena: & gla- dium spiritus seu spiritualem gladium assumite, qui sermo est diuinæ pra- dicationis, diuidens carnem à spiritu, rescans à virtute vitium, ac noxia cuncta, puta impietates & haereses rescindens.

Lucæ 12.

EXEGESIS EVANGELII EIUSDEM DOMINI-
cæ XX I. post Dominicam S. Trinitatis, Ioannis IIII.

Iob 14.

Mebr. 9.

1. Corin. 12.

Multi vestrum charissimi, arbitror, scriptum legerunt in Iob: *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multo miseris. Qui quasi flor egreditur & coneritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.* Siquidem homo dum crescit, deficit: quantoque eius extenditur vita, tanto eadem ipsa crescens minuitur. Prorogatio namque & cursus vi- tae, quid aliud est, quam eiusdem decurtatio? *Statutum est enim omnibus homi- nibus semel mori.* Vnde quanto viuatur diutius, tanto ipsa vita breuior effi- citur, tantoque ad mortem acceleratur. Verum antequam ad mortem veni- amus, vita nostra multis aspergitur amaritudinibus, multisque atteritur mo- lestiis, per quas ad se modo nos trahit Deus, aut iam tractos apud se, ne re- cedamus, custodit. Quam obrem decet nos paternum suum erga nos amo- rem intelligere, & corporum infirmitates, quae sunt animae sanitas, non ab- ijcere, sed patienter amplecti. Meminisse enim nos Apostolicae sententiae o- porret, quae dicit: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi.* Cum enim infirmior, tunc potens sum. Itaque in huius Dominicae Evan- gelio regulus quidam & pater afflictus introducitur pro filio orans: qui tandem quoque est exauditus, & filius eius sanatus. Sanatio autem vnus infirmi multos aegrotos sanauit in anima: imo patrem quoque illius sana- uit ab imperfectione fidei. Dicit itaque B. Ioannes Euangelista.

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Caphar-
naum.

Regulus ille
quis fuit.

Quis iste fuerit regulus, varia est multorum opinio. In hoc tamen con-
sentunt (puto) omnes, hominem non regiae fuisse dignitatis, sed in potesta-
re constitutum, vnum ex terrae optimatibus & rectoribus, qui vel à Roma-
nis, vel ab Herode constitutus, partem gubernauerit regni. Hic nuptijs in-
terfuisse

terfuisse dicitur in Cana Galilææ, & agnito Christi miraculo circa mutationem aquæ in vinum, spem aliquam recuperandæ concepit sanitatis pro filio. Fuit itaque regulus ille vnus ex rectoribus, satrapis seu præfectis terræ, & fortasse in Capharnaum constitutus præfectus. Hic itaque condolens filij infirmitati, qui incipiebat mori, tentauit quicquid poruit, remedia vndecumque petens. Hic cum esset memor miraculi in nuptijs facti, ad Iesum concitus se contulit, sperans se ibi remedij quid pellendæ mortis & infirmitatis ab eodem se accepturum, vt sequitur.

Hic cum audisset, quia Iesus adueniret à Iudæa in Galilæam abiit ad eum, & rogabat eum, vt descenderet & sanaret filium eius, incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.

Dicit quis: Cùm Dominus regulum hunc taxare videatur ob fidei defectum, nunquid credere non iudicandus est, qui dominum accessit, rogauitque vt sanaret filium eius? Si non credidit Christum posse sanare, cur illum accessit, & vt sanaret filium suum, rogauit? Verùm excutienda sunt reguli verba, & videndum quid credidit, vbiue dubitauit. Credidit Christum posse sanare, sed in hac fide duo fuere defectus fidei. Vnus, quia putabat Christum non posse sanare, nisi adesset homini sanando. Non credit vt absens curare posset infirmum. Atque ideo Dominum rogauit, vt descenderet. Alter defectus fuit, quod putabat eum mortuum non posse suscitare: ideo festinabat Iesum in domum suam adducere, antequam filius eius moreretur. Hunc duplicem fidei defectum in eo videns Iesus, ait ad illum: Nisi signa & prodigia videritis non creditis. Non obiurgat eum quod peteret signum, sed quod imperfectè crederet. Sciebat nanque recipiendæ ac propagandæ fidei signa esse necessaria ac Christi miracula. Primo namque erant signa necessaria, quibus Christi prædicatio confirmaretur, propter difficultatem credendorum, quæ erant supra captum humanum. Contra quæ ratiocinationes multæ fieri possent humanæ, quæ vt excluderentur, miraculis opus erat, quibus ratio humana confiteretur atque credere virtute diuina perfecta compelleretur. Nisi enim Christus miraculis, signisque astruisset veritatem suæ prædicationis, nisi signis & prodigijs virtutem commostrasset diuinam, quis credidisset ei dicenti se filium Dei? Quod enim homo esset Christus, oculo poterat probari corporali. Quod verò Deus erat, nõ poterat persuaderi, nisi virtus in eo esse perspiceretur diuina. Miracula autem operari ex potestate, sine oratione, & virtute propria, mortuis reddere vitam aut languidis sanitatem, naturam testantur diuinam. Dixi igitur, nisi virtute aliqua diuina, quam purus non posset operari homo, Christus probasset se Deum, quis dicenti se Deum, obligatus fuisset hoc ipsum credere? Nonne & ipse hoc ipsum confitetur, dicens: *si opera non fecissem quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent incredulitatis, scilicet Iudæi?* Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Siquidem Christus ex potestate & imperando (vt dixi) fecit miracula, quod nemo sanctorum alius fecit. Sancti enim siue veteris, siue noui testamenti fuerint, non suo, sed Christi nomine: nõ sua, in quâ, virtute, sed Christi virtute: nõ imperando, sed precibus imperando

Ioan. 5.

Fidei defectus duplex in regulis.

Miracula Christi necessaria fuisse propter tria.

Ioan. 15.

SSSS trando

T. VI
21

Ioan. 5.
Lutheranoru
opera cuius-
modi perhi-
beat de ipis
testimoniis.

trādo fecere miracula. Quocirca Christus dixit quocirca: *Opera quae ego facio, sunt
quae testimoniū perhibēt de me.* Opera quae facit Lutherus & eius socij apostatae,
pariter testimoniū perhibent de illis, quod sunt pseudoapostoli, haeretici,
Christo & Ecclesiae rebelles, à Spiritu sancto alieni, & fatanae discipuli, qui
quicquid honestum est, aut virtuosum, oppugnant, quicquid virtuosum, ro-
borant. Reuera enim Lutherani possent dicere: Licet nomen nobis arroga-
uerimus Euangelij, opera tamen nostra quae facimus, testimoniū perhibent
de nobis, quod non Euangelici, sed carnales sumus. Secundum spiritum
enim viuere, quamuis rarissimè, imo fere nunquam, ne doceamus
quidem, tantum abest vt faciamus, nisi quod quicquid loquimur, si detra-
himus, si negamus, si seducimus denique, modò repugnet Ecclesiae, voca-
mus Dei verbum, vocibusque clamamus: Euangelium, Euangelium, non
aliter quam Ephesij olim per duas horas clamabant. Magna Diana Ephesio-
rum. Clamantes autem nihil de Euangelio secundum spiritum, nisi ea
quae contentiones fouent, & detractiones seminant, proferimus, sed iux-
ta spiritum loqui, & iuxta carnem viuere docemus. Opera enim nostra
sunt, & in carne & in fraude. Quod si non creditis nobis, opera nostra te-
stimoniū perhibent de nobis, quod carnem diligimus, spiritum execra-
mur. Secundo necessarium fuit, vt Christus faceret signa & prodigia ra-
tione fidei (in qua ante erant) antiquandae. Tunc enim non erat gens, quae si-
dem aliquam non receperat, imo perfidiam & idololatriam, iudaeis excep-
tis, qui veram habebant vsque ad illa tempora fidem. De fide autem rece-
pta quemuis eripere, & in aliam fidem introducere, non potest fieri, nec per-
suaderi quidem mortalibus, nisi opera huiusmodi videant, quae diuinita-
tem testentur, vt sint ultra potestatem humanam. Romani namque & aliae
gentes videntes per viam naturae euenire abundantiam & caritatem, serenitatem
& tempestatem, generationem & defectiōnem, caelestibus sideribus,
puta, Soli, Lunae, caeterisque planetis virtutem & diuinitatem tribue-
rant (cum reuera nihil essent ex se, sed tantum ministrantia lumina, eorū-
que virtus esset illis indita à Deo) & eadem vt numina diuina cum
alijs portentis, dijsque suis multis colebant. A quo errore eos euellere, & a-
liam fidem persuadere nemo potuit, absque ostensione miraculorū. Por-
ro iudaei fidem & legem habebant à Deo per Moysen sibi traditam, à qua fi-
de, in qua erant nati, quomodo in aliam fidem, & in legis derelictionem
potuissent induci nescio, si non vidissent miracula in Christi nomine (quae
per Apostolos praedicabatur) fieri, quae testimoniū ferrent, non aliud no-
men sub caelo datum esse hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri, quam
nomen Domini nostri Iesu Christi. Ab assuetis enim difficile est auelli, &
eam in qua natus es, fidem difficultus relinquere, nisi cogaris miraculis. Quia
propter videre hic quosdam leuitatem & perulantiam, qui fidem
veram, antiquam, ab Apostolis nobis traditam, miraculis, signisque confir-
matam deserentes, in quorūdam apostatarum, (quorum summa sanctitas
est carnalis spurcitia) carnalem libertatem se tradiderunt, nihilo honestio-
res inde facti Mahumetanis. Hi Lutherani sunt haeresum multarum coacer-
uatores & sectatores. Quomodo igitur dixi, vt fidem suam pristinam, tam
iudaei, quam Gentes relinquerent, in Christum crederent, necesse erat id
fieri.

Ahor. 9.

Idololatri-
origo, quae.

Ahor. 4.

fieri
credi
comi
nim
gnis
uenti
latri
dicen
cien
horum
terati
rd qu
reco
stos,
eset
per p
se ad
phile
mana
dolo
men
Apost
erat v
lis à
non p
virtu
gna
P
mira
gelica
quia
est ca
quam
honest
ca ha
deside
meti
sus m
ni ser
Luthe
bera
amer
tis su
Luthe
paula
diger

T. VI
21

Dixit ad eum regulus: Domine, descende priusquam moriatur filius meus.

Quamuis imperfecta huius reguli fuerit fides, fuit tamen singularis deuotio eius ad Christum. Quamobrem non expectauit, donec ad ciuitatem suam veniret Iesus, sed longè adhuc constitutum adiit, & pro filio rogauit. Quem Dominus Iesus non solum exaudire volens eius filium sanando, verum etiam ipsum regulum ab imperfectione fidei liberando, reprehendens exercuit eum. Verum cum ille hæc dissimulans sustineret, atque precibus non desisteret, Dominus illi respondit:

Dicit ei Iesus: Vade filius tuus viuuit.

Matth. 8.

Gregor. Cur ad Centurionis seruum Christus ire voluerit, & non ad filium reguli.

Non dicit regulo, quæadmodum dixerat Centurioni: *Ego veniam & curabo eum*, sed vt orantem quoque sanaret patrem, qui opinabatur Iesum absentem non posse curare, & ideo vt ad se descenderet, Iesum rogabat, ire noluit. Sed mouit hic diuus Gregorius quæstionem: Quare Dominus ad seruum Centurionis accedere, licet non rogatus voluit, & ad filium reguli ire noluit: Nempe ideo, vt instrueret nos, qui homines intuemur vt homines. Secundum humanam enim rationem omnino videbatur nobis magis eundem ad reguli filium, quam ad Centurionis seruum. Sed Christus vt monstraret quam studiosus humilitatis esset, quamq; non esset acceptor personarum, sed æque omnes diligeret, ad reguli filium ire recusauit, ad seruum Centurionis ire paratus fuit. Alia est præterea ratio. Nam Centurio perfectam habuit fidem, in qua nihil ædificari oportuit. Ideo vt illius nobis fidem quoque & deuotionem manifestaret. *Ego* (inquit) *veniens curabo eum*.

Matth. 8.

Sciebat enim quid esset responsurus Centurio: ideo vt nos quoque eius tantam fidem sciremus, prouocabat eum ad respondendum. Hic verò regulus habebat fidei imperfectionem, quæ in illo pariter erant curanda. Ideo ire Dominus ad filium eius noluit, ne eius errorem confirmaret. Sed absens curare voluit filium, quo præsentem curaret quoque patrem, existimantem opus esse ad curationem filij corporali præsentia Christi. Propterea constanter regulo hic Iesus dicit: Vade, filius tuus viuuit.

Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nunciauerunt dicentes, quia filius eius viueret.

Aliquid in fide profecerat interim, dum Domino loquebatur regulus, quia iam credidit verbo Christi, & fide confortatus, rediurus in domum à Domino abcessit. Cui occurrerunt serui nunciantes filium viuere, id est, esse incolumem, vel, quia lætium nuncium non est differendum: est enim semper desideratum & acceptum, ideo festinarunt serui mox, quod audire desiderabat, Domino nunciare: vel quia superfluum videbatur seruis, magis gratia vocabatur Christus incolumis erat. Putabant enim cum suo Domino descensurum Christum, cuius iam esset præsentia superflua propter filij sanitatem.

Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerat. Et di-

Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris.

Ex hoc loco Chrysofostomo videtur, quod perfecte non crediderit regulus iste, sed tirubauerit: atque rei veritatem explorare volens, propterea interrogauerit, qua hora melius habuisset, vt inde disceret, an virtute Christi, an alia occasione aliqua naturali filius recuperasset sanitatem. Responderunt igitur illi serui eius, quod hora septima illum reliquisset febris, hoc est, quod cum esset febricitans, subito illum reliquit febris perfecte, & sine vlla debilitate, aut morbi vestigio factus est, mansitque sanus. Pari modo focus Petri febricitans curata est. Nam subito surrexit à Christo curata & ministravit mensa.

Ioannes
Chrysofostomus.

Lucæ 4.

Cognouit ergo pater, quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus: Filius tuus viuuit. Et credidit ipse & domus eius tota.

Pendite hinc (vt Beda dicit) quemadmodum in alijs virtutibus, ita in fide quoque esse gradus. Nam regulus initium habuit fidei, cum Dominum pro filij salutem rogauit. Incrementum habuit, quando sermoni credidit Christi, domum reuertens. Postremo nunciantibus seruis perfectionem obtinuit fidei, nihil posthac dubitans. Credidit autem, vt hic dicitur, non ipse tantum, sed domus eius vniuersa. Quo palam fit, quam vtile sit, patrem familias habere bonum, aut Deo deuotum, quamque pestiferum sit malum, impiumque habere dominum. Quomodo enim est pater familias, ita sunt eius quoque ministri & familia tota. Profuit igitur familiae domus, regulum credidisse in Christum. Nam hac occasione studuerunt etiam omnes qui in domo erant, fide se Domino conformare. Qui si impius fuisset, familiam quoque habuisset impiam. Estote igitur filij semper, quantum est possibile, cum bonis, vt participes sitis quoque in bonis eorum, & in virtutibus, & assuescatis ad honestatem & ad virtutem. Iuxta enim mores & vitam eorum cum quibus habitas, vita & animus tuus imperceptibiliter mutatur, vt cum lasciuus sis lasciuus, cum arrogantibus & superbis superbus, cum tumidis tumidus, cum inobedientibus rebellis. Et ediuerso, vbi Dei timor est in patre familias aut vxore, ibi docetur, participatque tota familia, vt discat timere Deum. Qui vobis filij misericordiam suam det & gratiam, vt illum prae oculis habentes, semper ei maneatis subiecti ac obediens, in Christo Iesu Domino nostro, qui est benedictus in secula, Amen.

Beda.
Fidei gradus.

Conuersari
cum bonis,
quæ sit vtile.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Cur poena peccati originalis post baptismum maneat, & quare formidabilis sit mors.

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur, Ioannis IIII. Hominibus cunctis naturaliter hoc instum est, vt quarant sui integritatem & sanitatem: fugiant vero sui corruptionem, seu mortem. Hoc modo hominus infirmi pater per naturalem amorem & compassionem remedium egroti filio suo quodcumque potuit, ad sanitatem quaesuit. Sed miraris fortasse, vnde nobis accidant infirmitates, aut etiam ipsa mors. Dicendum ex originali peccato hoc nobis accidere, vt moriamur, vt pœnas, dolores, infirmitates,

Infirmitas &
mors vnde
accidant ho-
mini.

SSSS 3 tates,

T. VI
21

tates, molestias, grauamina, famem, frigora, & quaecunque nobis sunt molestia, sentiamus. Quod si obieceris seu interrogaueris iterum: Quomodo Dominus omnia nobis peccata in sua passione dimiserit, & poenas peccatorum nobis ademerit: cur ergo nihilominus postquam sumus baptizati, poenis affligimur? Scriptum namque est: *Verè languores nostros ipse tulit, & dolore prostratus ipse portauit.* Si Christus nostros quos pati debemus dolores portauit, & si in baptismo nos recipimus efficaciam, virtutem, & meritum passionis Christi, videtur quod poenas huiusmodi, quas per originale peccatum incidimus, iterum in baptismo exuimus. Respondendum hic per tres est considerationes. Prima, Christus omnem poenam peccatis debitam, in sua passione soluit perfectissime, quaecunque animam hominis post separationem à corpore ab ingressu regni caelestis impedire, vel perpetuo, vel ad tempus posset. In baptismo namque ubi nobis virtus communicatur passionis Christi, omnis culpa, tam originalis, quam actualis, venialis quoque & mortalis aboleretur, atque remittitur. Tollitur praeterea ibi omnis obligatio ad poenam, cui alioqui obnoxij essemus, tam inferni, quam purgatorii. Eam ob rem dicit Augustinus: Per baptismum quicquid in homine factum, dictum & cogitatum est, totum aboleretur, vt quasi factum non sit, habeatur. Secunda consideratio, per efficaciam passionis Christi & eiusdem virtutem non remittuntur poenae temporales peccato originali debita, quas in hoc mundo sustinere habemus, vt sunt infirmitates, miseriae & aerumnae multae, tandemque mors corporalis. Illae enim poenae terminantur in hac vita, & cum vita corporali ideo nihil possunt hominem impedire aut prohibere post separationem, nec perpetuo, nec ad tempus. In baptizato enim nihil impedit regni caelestis ingressum, nisi peccatum post baptismum commissum. Nam priora peccata in baptismo sunt deleta. Tertia consideratio: Christus Dominus noster quibus sua passione pro peccatis omnibus omniumque peccatorum poenis pro nobis satisfecerit, ab his tamen poenis temporalibus, quas in hac sustinemus vita, ex ingenti misericordia sua nos liberos esse noluit omnino. Sciebant enim nobis nullo modo prodesse, vt ab his poenis & molestiis hic penitus essemus liberi. Proinde (vt videmus) quos habuit in mundo chariores, eisdem pluribus molestiis & calamitatibus subiecit. Conferunt enim haec poenae multum his qui eas, vt debent, ex obedientia suscipiunt, intelligentes eas in remedia animarum suarum à summo medico sibi impostas. Confititur igitur infirmitates, calamitates, aerumnas quoque & aduersitates, in utilitatem animarum nostrarum nobis relictas. Quas, inquis, pariunt utilitates? Multas, inquam, si patienter tolerantur: quarum aliquas recensere hic libet. Exempli igitur gratia ageritudinem seu infirmitatem accipiamus, in qua alias quoque intelligamus molestias. Prima autem huius est utilitas, vt homo sentiens infirmitatem, praeparat se ad exitum. Qui enim tunc se ad mortem, quando infirmus est, non parat, quando parabit? Beati igitur qui quotidie se parant ad egressum (nescit enim homo finem suum) vt cum Dominus pulsauerit, confestim aperiant ei. Est autem magna admonitio infirmitas corporalis, vt se homo parat ad mortem, ne quasi improuise, imparatusque moriatur. Scitum quoque illud est Senecae dicentis: Mors vbique te expectat, sed si sapiens fueris, vbique eam expectabis. Secunda est utilitas,

Esai. 53.

Poenae peccati originalis cur post baptismum manent.

Baptismus vti collat omnem culpam & poenam.

August.

Infirmitatū, aduersitatū, que utilitates multiplices, quae.

Eccle. 9. Luc. 11.

Seneca.

tas, quia à peccatis infirmitates, aliaque incommoda patienter tolerata nos purgant. Misericordissimus enim Dominus infirmitates & calamitates nostras in expiationem nobis ordinat peccatorum. Adeo ut non raro in illis membris, per quæ peccauimus, etiam puniamur, ut in nobis impleatur illud: *Per quæ quis peccauit, per hæc & punietur.* Insigni autem penas pro peccatis à Deo restatur Psalmista, dicens: *Multa flagella peccatoris, spera autem autem in Domino misericordia circumdabit.* Et Dauid quia deliquerat: *Quoniam,* inquit, *in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.* In Evangelio quoque non longè à superiori Dominica lecto nobis referebatur de paralytico, quæ Dominus curaturus hoc modo affatur: *Confide fili, quoniam remittuntur tibi peccata tua.* Quo satis indicabat peccata fuisse causam infirmitatis, & per infirmitatem illum iterum ad animæ redire sanitatem. Tertia est utilitas, quia infirmitates, ærumnaque hosti nostro lasciuia, petulantiamque eripiunt. Est enim nobis familiaris noster hostis caro nostra, quem circumferre cogimur & nutrire, non tamen occidere. Nutrire, inquam, illum tenemur ad sobrietatem, ad necessitatem quoque, non ad petulantiam aut voluptatem. Itaque cum infirmitatibus carnem Dominus affligit, hanc rebellem spiritui subijcit. Nunquam enim caro nos concupiscit aduersus spiritum, præsertim sana & lasciuens. Eam ob rem, cum id in se quoque experiretur Paulus, ingenue fateatur se libenter gloriari in infirmitatibus suis, *quandoquidem cum infirmor* (inquit) *tunc potens sum.* Quasi dicat: Cum infirmitas carnem meam domat, potentior atque liberior tunc in me est spiritus meus ad Deum. Quarta utilitas est, nam infirmitas à peccatis retrahit. Multa enim homini infirmo non libent, quæ alioqui malè liberent, & ad peccandum inducerent. Multas auferunt ægritudo delectationes, quibus, nisi infirmitas impediret, excederetur. Multa enim peccata homo faceret sanus, quæ non facit infirmus. Nec à peccatis tantum infirmitas retrahit, sed est etiam multorum occasio bonorum. Proinde Esaias dicit: *Dominus in angustia requisierunt te.* Quinta est utilitas infirmitatis, quia indicat gratiam Dei. Est enim idonea ad obtinendum Deum. Nam singulare esse credimus dilectionis diuinæ indicium, infirmitates sustinere, iuxta illud: *Ego quos amo, arguo & castigo.* Familiare namque est Christo suis amicis dare aduersitates, siue hæc sint infirmitates, siue alia incommoda. Tu igitur sciens Deo id acceptum esse, pro ipsius optes amore aliquid sustinere. Omnem idcirco infirmitatem de eius manu accipe, & in gloriam eiusque beneplacitum quicquid super te venerit, sustine. Hanc tamen resignationem & patientiam nihil impedit, si remedia interim humana contra morbos, infirmitatesque instituta, vel quaras, vel admittas. Quia nesciens Dei voluntatem, facere debes (dum infirmus es) ut homo, qui suam valetudinem, incolumitatemque ad gloriam Dei expendendam, non debet negligere, sed ita remedijs uti humanis, ut æque ad voluntatem, si Deus ita voluerit, paratus sit: & verum sibi remedium hoc sanitatem recuperet nec ne, Deo id committat, Deoque suam voluntatem conformet. Sexta utilitas infirmitatis est, quod à futuris pœnis hominem liberat. Quicquid enim hic punit Deus, non punit post hanc vitam. Castigatio autem quæ in hac vita datur homini, est incomparabiliter clementior, quam ea quæ post hanc est vitam expectanda. Iustus autem est Deus, ut quicquid hic punitur est,

Infirmitas
vbi purget à
peccatis.

Sapient. 11.

Psalm. 31.

Psalm. 37.

Matth. 9.

Infirmitate
carnem spiritui
subijci.

Galat. 5.

2. Cor. 10.

Infirmitatem
à peccatis re-
trahere,

Esaias 26.

Aduerfitates
dilectionis
diuinæ esse
indicium.

Apoc. 3.

Infirmitatem
à futuris pœ-
nis eripere
hominem.

T. VI
21

Nahum 1. Augustin. tum est, non puniatur denuo. Ideo dicit Naum Propheta: *affluere in presenti, & amplius te non affligam.* Quapropter diuus Augustinus non insipienter quoque fertur orasse ad Dominum: Hic vre, hic seca, saltem in æternum parcas. Septima vtilitas est, quia infirmitas ad regnum cæleste introducit. Nam si *Christus passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum, vt sequamur vestigia eius,* quomodo nos nihil pro peccatis nostris sustinebimus? Quod si sustinemus (vt Paulus ait) conregnabimus etiam. Hoc in parabola Euangelica nobis insinuare Christus voluit, quando repudiatis his tanquam cœna sua indignis, qui venire noluerunt ad paratam cœnam, misit seruos suos, vt introducerent pauperes & debiles, cæcos & claudos. Hi enim quos hic despicit mundus, & qui in mundo hic præmuntur, magis ad cælestis cœnæ introitum idonei sunt. *Non sunt igitur condigne passionis huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Verum dicit hic quis: Quare fit vt nulla sit res, quæ adeo timeatur quomodo mors? Et timenda ne est mors? Dicendum, mortem nihil aliud esse, quam animæ à corpore separationem. Mors, inquam, est solutio coniunctionis animæ & corporis. Quæ coniunctio cum sit arctissima, familiarissimaquæ, inuitissime, si de naturali cursu loquendum est, partes separantur. Nulla quoque est creatura, quæ non contendat se tueri & repugnare naturaliter, ne intereat. Quia nihil est, quod sui appetat destructionem, vnaquæque res manere & perleuerare in suo esse cupit. Hoc videre possumus in omnibus creaturis, præsertim vitam sensibilem, vegetabilem, aut rationalem habentibus, quomodo quælibet suam tuetur vitam, sui fugit corruptionem, nec desinere aut perire vult: quanto magis homo, qui est creatura nobilis? Cum igitur animæ & corporis separatio, destructio atque solutio sit hominis, per quam altera pars, hoc est, corpus corrumpitur, & pereat necesse sit, est homini horrore naturaliter sui desitio, siue separatio animæ à corpore, quæ est mors. Quia, vt dixi, cum omnis creatura, tum præcipuè homo horreat sui corruptionem, & appetat non perire, sed permanere, atque quicquid hac in re sibi est contrarium, fugiat, secundum naturam horribile est homini mori. Secus est de virtute & gratia Dei. Quod enim natura horreat mori, perspicuum est ex Euangelio, quandoquidem Christus quoque pro nostra consolatione hanc passionem vltro sustinere voluit, vt quem iturus esset ad mortem, cœperit pauere, tædere, mœstus esse, ac tristis vsque ad mortem. Quid vltra? Cœpit Patrem rogare, vt se auferret calicem hunc passionis & mortis, quo se verum hominem probaret, vt pote qui ea, quæ veri sunt hominis, & conditiones naturæ humane in se sentiret. Secus autem est, si de gratia Dei loquamur. Nam multis sanctorum, præsertim in nouo testamento, & perfectis mors fuit in desiderio, & vita in patientia. Nam Paulus cupiebat dissolui, & esse cum Christo: idquæ reputabat multo sibi esse melius, quamuis in carne manere hic propter fratres magis foret necessarium. Itaque si Dei gratiam attendimus, si nostri redemptionem, adoptionemquæ per Christum cogitamus, si egressum nostrum ad felicitatem in bona ac forti spe, fiduciaque prætolamur, non erit horrore mors, præsertim secundum rationem. Legimus enim quosdam sanctorum naturaliter, aut iuxta sensum carnis saltem timuisse mortem. Nam Hezechias rex non solum de bonis aut melioribus, sed de optimis

Nahum 1. Augustin.

1. Pet. 1. Infirmitas vti ad regnum cælorum ducit.
2. Tim. 2. Math. 21.

Rom 8.

Mors quid sit.

Mors cur naturaliter sit horrore.

Lucæ 22. Marc. 14.

Math. 16.

Phil. 1. Mors cur multis sanctis fuerit in desiderio.

Isa. 38.

optimis etiam vnus, cum illi Propheta dixisset: *Dispone domus tua quia morietur ista, & non viues*, contristatus vertit se ad parietem, & fleuit, dicens: *Domine memento quasi quomodo ambulauerim coram te in veritate*, &c. Sic Gedeon quomodo cum vidisset angelum expauit, putans se propterea moriturum, & Manuah pater Samsonis. Eam ob rem, contra hunc timorem Dominus suos discipulos ac martyres futuros omnes confortans: *Nolite inquit, eos timere, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere*. Est igitur mors quidem omnibus iuxta naturam formidolosa. His tamē qui in Dei sunt amore perfecti secundum spiritum non est formidolosa. Scriptum enim est: *Preciosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius*. Ceterum, peccatoribus ac impenitentibus multo maximē est formidanda, de quibus item scriptum est: *Mors peccatorum pessima*. Sunt tamen alia quaedam, quae terribiliorem hominibus, quam in se est, faciunt mortem. Solent enim (vt quidam tradunt) comitari mortem, terrores ac aspectus teterrimi dæmonum, tentationesque graues, quibus nituntur in desperationem inducere morientem inimici. Verum de his quid sentiendum sit, puto incertum esse. Non dubium est tantum maximam tunc sollicitudine dæmones instare, vt infirmum fallant, seducant aut rapiant. Veruntamen Deus, qui hominem sub alijs tentationibus hic custodiuit in vita, custodiet sperandum est, etiam in morte: tamen vt homo habitet in adiutorio altissimi, & in protectione Dei cæli commoretur. *Fidelis enim Deus, qui non permittit tentari hominem supra id, quod potest sustinere*. Quare si tunc grauior, improbiusque accesserit tentator, sperandus est quoque ediuerso potentior futurus adiutor. Leguntur quoque nonnulli vidisse in fine, aut circa finem dæmonis presentiam, vel ad sui purgationem, vel ad damnationis suæ inchoationem, sed an omnibus hoc contingat, incertum habeo. Postremo, hæc consolatio est timentibus Deum circa mortem. Quantumcunque sit mors formidabilis, est tamen bonis finis tentationum, finis miseriarum, terminus peccandi, post quem non erit peccatum, sed præmium, consolatioque & gaudium. Est mors bonis ianua paradisi, ingressusque regni cælestis. Est porta qua de miserijs nostris exeuntes recedimus, & est porta, qua ad gaudiorum plenitudinem intramus. Quid quod ad patriam nostram pertingere, nisi per hanc portam, non possumus? Non est igitur timenda mors, sed obedienter ad Dei beneplacitum suscipienda, quod facies tibi mortem valde vtilem, Deoque vehementer acceptam. Est quomors que mors mansuetè, imo & optato sustinenda. Introduce enim mors a miserijs ad vitam, quomodo scriptum est: *Scimus quoniam si terrestri domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ex Deo adificationem habemus domum non manu factam, sed æternam in cælis*. Quapropter magis timeamus ne inueniamur inobedientes, ingrati atque rebelles Deo: nam his maximē formidabilis esse debet mors, qui nolunt conuertere ad Dominum.

Hi verò, qui filij sunt Dei viuētis, qui seruare cupiunt Dei præcepta, non habent turbationis atque timoris causam. His enim cum per mortem liberatus fuerit hæc vita temporalis deficere, dicitur à Domino: *Leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra*. Quo significatur electis Dei vitam hanc esse captiuitatem & carcerem: mortem redemptionem: post mortem verò reddi patriam, consolationem, beatitudinemque æternam. Per mortem

TTTT igitur

Iudicum 6.

Iudicum 11.

Math. 10.

Esa. 115.

Esa. 13.

Mortem terribiliorem

facientia que

fiat.

Psal. 90.

1. Cor. 10.

Timentibus

Deum que-

nam sit con-

solatio circa

mortem.

Mortem que-

modo faciat

sibi homin-

tilem.

1. Cor. 5.

Mors quibus

debeat esse

formidabilis

& quibus nō.

Luc. 21.

T. VI
21

A quibus ma-
lis liberetur
homo per
mortem.
Hierem. 50.
Eccl. 1.
Vanitas omni-
um quanta.

Inquietudo
huius vite
quanta.

Eccl. 1.
Ioan. 16.

Apos. 2.

1. Cor. 1.

Eccl. 9.
A quibus pe-
riculis eripi-
atur homo
per mortem

igitur à multis eripimur malis. Primo, à malignitate mundi. Quapropter nos scriptura hortatur, vt exeamus de medio Babylonis, redeuntes ad terram promissionis, lacte & melle manantem. Ibi enim non erit fraus, nec dolus, nec peccatum, nec impostura, cuiusmodi mercimonijs mundus hic plenus est. Secundo, liberamur ab eius vanitate. *Vide, ait Ecclesiastes, cuncta sub sole, & erant omnia vanitas.* Quid enim est aurum? quid preciosa vestis? Vestis quidem necessaria est: Sed quare preciosa? Quare de serico? Quid magnum nomen? Quid honor? Quid potentatus? Quid diuitiæ? Quid pulchritudo & voluptas? Omnia vanitas, & reia, quibus homo à mundo capitur, ad infernumque trahitur. Horum finem facit mors, reueraque monstrat, quam nihil fuerunt hæc transitoria, neminem adiuuantia, sed vanitas sola, & magis rerum sunt apparentiæ, imagines seu vmbrae, quam res. Tertio, mors liberat ab inquietudine. Quid enim in hac vita est quietum? Aut quis regum seu diuitum est, qui tranquillitatem hic possideat? Nulla hic est pax, nunquam deest querimonia. Semper enim aut adest quod nolis, aut deest quod velis. Semper est quod formides, semper de quo doleas. Nihil est igitur mortalium vita, quam labor & afflictio spiritus. Verissimum quoque est illud Christi: *In mundo pressuram habebitis,* in me autem pacem. Illic igitur nobis aspirandum, vbi est requies, gaudium, & pax. Ab hac inquietudine, ab ærumnisque alijs multis per mortem eripimur solam. In futura namque beatitudine nullus est luctus, labor & dolor, quoniam hæc omnia transferunt. Quarto, liberat nos mors & educit ex tenebris, ex caligine, ignorantia, atque ex defectu veritatis, ad veram scientiam, & verum lumen. Quamdiu enim hic sumus, quantumuis pro scientia laboremus multo sudore, tam parua est tamen hæc scientia ad veritatem, vt vix dici possit opinio. Taceo quod tam multa sunt, tam magna & ardua, de quibus certam hic nullam habemus scientiam, multa de quibus opinionem tantum: quæ tamen an veritatis aliquid contineat, ignoramus: innumera verò, quorum ignorantiam omnem confitemur. Non igitur sine causa dicitur: *Stultam fecit Deus sapientiam huius mundi.* Quomodo enim sapientia mundi stulta non est, quæ an sapientia sit, an rectè per hanc homo sapiat aut erret, certus non est, nisi sit ibi experientia sensus? Quinto, liberat nos mors à periculis infinitis. Quamdiu enim in hac vita sumus, an amore, odiove sumus digni, ignoramus. Adde iam instabilitatem & infirmitatem nostram, quare nihil nobis audemus confidere, nihil promittere. Nam & de voluntate nostra & actione, an placeat Deo, & quamdiu placitura sit, nescimus. Deinde fragilissimi sumus, & indefinenter à nobis ipsis quoque impulsus, hoc est, à malitia, ab ignorantia, & ab infirmitate nostra, vbi que delinquimus.

Sunt alia item innumera pericula, quibus continuè labimur & peccamus, à quibus item sola nos mors eripit. Quam vt tranquillam, felicem & beatam sentiamus, largiatur nobis Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula,
Amen.

DOMI

DOMINICA VIGESIMA SECVNDA POST DOMINICAM S. Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Philippenses I.

 Confidimus in Domino Iesu, quia qui cepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Iesu: sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis, eo quod habeam vos in corde meo, & in vinculis meis, & in defensione, & in confirmatione Euangelij. scio gaudij mei omnes vos esse. Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam vos omnes in visceribus Iesu Christi. Et hoc oro, ut charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu: ut probetis potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa usque in diem Christi Iesu, repleti fructu iustitiae, per Iesum Christum, in gloriam & laudem Dei.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Paulus Apostolus Philippensibus scribens, suam sollicitudinem pro illis, zelum, paternumque insinuat amorem. Ideo dicit: Confidimus in Domino Iesu, ut is, qui opus bonum in vobis cepit per gratiam praeventientem, nunquam vobis defuturus sit per subsequentem & cooperantem: sed quod ceptum est in vobis bonum, perficiat ad finem, hoc est, usque in diem Christi Iesu, quo tunc unicuique iuxta illud quod meruit retribuet. Quae dies Christi cuiuslibet erit singularis in morte, vniuersalis autem in nouissimo die. Hoc namque ita sentio, sicut iustum est me sentire de omnibus vobis. Neque enim iustum foret aliud sentire de tam bonis filiis, eo quod habeam vos, non in solis labijs oris, sed in corde meo, & in vinculis meis. His enim vos compatimini, & propter me estis contristati & afflicti, quod hic Romae sum vincitus, & carcere tentus. Ideo vos habeo quoque mecum in vinculis meis, quae mecum vos in spiritu, & ex charitate sustinetis: nec minus haec vos quam me torquent. Habeo igitur vos in corde meo, & in vinculis meis, & in defensione, & confirmatione Euangelij, pro quo ego gaudens, vincula patior & carceres. Huius autem gaudij, quod in tribulationibus habeo, & laetitiae, quam in seculo futuro sempiternam expecto, confido socios omnes vos esse & fore. Testis enim mihi est Deus, quanto affectu cupiam vos omnes, quam fideliter, quamquam sincere omnium vestrum salutem desiderem, & consolationem in visceribus Iesu Christi. Et hoc ante Deum pro vobis, vosque oro, ut charitas vestra non deficiat, sed abundet magis ac magis crescens in omni scientia & discretione, & in omni sensu prudentis, ut probetis potiora, hoc est, ut prudenter discernere valeatis, non solum inter bona & mala, sed etiam inter bona & meliora, ut sitis sinceri, integri, ac mundi corde, sine offensa, innoxij erga Deum & proximum, usque in diem Christi, hoc est, usque ad diem vitae vestrae nouissimum. Sicutque repleti fructu iustitiae, quae est abundantia bonorum operum, per Iesum Christum in gloriam & laudem Dei.

TTTT • EXE.